1937 ий
6
ФЭВРАЛЬ
№ 8 (292)
Акшэ 5 ыр.

8-шэ ИЙ ЛЭКТЭШ

Чыла эл пролэтар-влак, ушныза!

Рвэзэ коммунист

ВЛКСМ Маробком дэн горком орган

Приговор шуктaлтын

ССР Ушэм Вэрховный Судын Войэннэ Коллэгийжэ антисовэт троцкист цэнтрыштэ шогышо шакшэ тушман троцкист бандэ кашакым судитлыш. Луаткум прэступник-влакым—шпионаж ыштылшэ, диверсионный актым, пуштэдымашым организоватлышэ—Пятаковым, Сэрэбрьаковым, Мураловым да молым лўймб.

Войэннэ Коллэгийын приговоржым шуко миллионан совэт калык тўрыснэк саламлэн ваш лийэ. Моско Красный Площадьэш лийшэ кугу митингыш погынышо столицэ шэмэр-влак совэт калыкын вучымышт шукталтмылан куанымыштым раш ончыктышт. Тушман контрреволюцион троцкист кашак вашталэш чот ушыдэшкымыштым, совэт правитэльствым, коммунист партийым, кугу Сталиным мучашдымын йбратымыштым, нунылан прэданнэ улмыштым мэмнан рэспубликысэ шэмэр-влакат шкэ митингылаштышт, погынымаштышт ойлат.

Троцкист бандын родинлан измэнэ, прэдатэльствэ пашажэ суд процэсс годым кажвэ вачын утларак да утларак почылто. Тидым ужын Совэт Ушэмысэ чумыр калык тушман ваштарэш чот шыдэшкэн, пролэтар суд дэч тушман кашакым совэт мландэ гыч ўштыл кудалташ приговорым луктaш трэбытлэн.

Чумыр калыкын трэбытлымэ приговор шуктaлтын. Шакшэ тушман троцкист кашак совэт мландэ гыч ўштылалтыныт. Тидэ приговорым тўньасэ чыла частнэ йэнг саламла. Тидэ приговорым чумыр совэт калык дэнэ пырльа мэмнан молодьожат саламла. Вэт судитлалтшэ троцкист бандэ совэт молодьожын пийалжым шупшын налаш шакшэ кидшым шуйкалэн, нуным помэщик дэн капиталист кашакын тарзышкышт савыраш шонэн.

Тушман кашак Совэт Ушэм ваштарэш сар тарватымым вучэныт. Тужакын миллион дэнэ самырык йэнгым пыташ шонэныт. Нуно мэмнан элым фашист-влаклан ужалынэшт улмаш.

Но нунын чыла шонымышт шаланыш. Совэт калык мэмнан партийым, тудын вождьшо йбратымэ Сталиным да тудын соратникшэ-влакым шкэ шинча сортажлак арала. Совэт кугыжанышын куатлэ вийжэ тудын ваштарэш шогалшэ кэч могай вийымат шалатэн сэнга.

Совэт элын бэзопасностьшым аралышэ-влакын кидышт дэнэ троцкист разбойник кашакын пыжакшышт шалаталтэ. Шакшэ тушман-влак судитлалтыч.

Тугэ гынат, нинэ разбойник кашакын атаманышт Иуда-Троцкий эшэ ила да ўдадан шўвылжым шыжыктылын границэ вэс могырышто коштэш. Рэвольуцион бдитэльностьым эдакат чотырак виййангдэна, троцкист кашакын кодшо косажым чарашкэ луктын, тудым вымо ходдэ шалатэна. Тўжэм пачаш каргымэ, шакшэ паша дэнэ тунгыралтшэ Иуда-Троцкийын шонымыжо ыгунамат огэш шу!

ССР Ушэм кўргў паша виктарышэ Калык Комиссар да кугыжаныш бэзопасность гэнэральнэ комиссар— Николай Иванович Йэжов йолташ

ССР Ушэм ЦИК-ыштэ

ССР Ушэм Рўдб Исполнитэльнэ Комитэт ССР Ушэм кўргў паша виктарышэ Калык Комиссар Н. И. Йэжов йолташлан кугыжаныш бэзопасность гэнэральнэ комиссар званьым пуаш пунчалын.

* * *

ССР Ушэм Рўдб Исполнитэльнэ Комитэт ССР Ушэм Обороно Калык Комиссарын тэнгыз вий паша дэнэ олмэштышыжэ должность дэн ССР Ушэм Обороно Калык Комиссарын войэннэ йўж вий паша дэнэ олмэштышыжэ должностьым ыштaш пунчалын.

ССР Ушэм Обороно Калык Комиссарын тэнгыз вий паша дэнэ олмэштышыжлан да РККА тэнгыз вий начальниклан 1-шэ ранг флот флагман Владимир Митрофанович Орлов йолташым, ССР Ушэм Обороно Калык Комиссарын войэннэ йўж вий паша дэнэ олмэштышыжлан да РККА войэннэ йўж вий начальниклан 2-шо ранг командарм Йаков Иванович Алкснис йолташым пэнтыдэмдэн.

* * *

Кугыжаныш бэзопасность гэнэральнэ комиссар Г. Г. Йагода йолташым запасыш кусараш ССР Ушэм Рўдб Исполнитэльнэ Комитэт пунчалын.

Школлаштэ ССР Ушэм Конституцым тунэммэ нэргэн

Тэний 1 фэвральыштэ ССР Ушэм Совнарком прэдсэдатэль В. М. Молотов йолташ ушэм рэспублик-влакын совнарком прэдсэдатэльыштлан тэлэграф дэнэ тыгай указаньым пуэн:

„Социалист общэствым сознатэльнэ да активнын ыштышэ-влак радамыш шогалаш йамдылалтшэ тунэмшэ рвэзэ-влаклан совэт стройын нэгызшым тунэм налашышт йондарашлан, ССР Ушэм Совнарком ушэм рэспублик совнарком-влаклан кўштa:

1. 1936—1937 тунэммэ ийын кодшо жапыштыжэ кыдалаш школын 7, 8, 9 дэн 10 класслаштыжэ тунэмшэ-влаклан ССР Ушэм у Конституцым сайын тунэммым организоватлаш.

2. 1937—1938 тунэммэ ий гыч ССР Ушэм Конституцо туныктымашым, посна прэдмэт сэмын, кыдалаш школын 7-шэ классыштыжэ пурташ". (ТАСС).

„Комсомол" тэплоходын командыжэ нэргэн

Испан мятэжник-влак дэкабрыштэ совэт „Комсомол" тэплоходым тэнгыз пундашкэ волтэн колтэныт, ыльэ. Ўшанаш лийшэ свэдэньэ почэш кызыт „Комсомол" тэплоход нэргэн тыгай увэр уло: „Комсомол" тэплоходым вўд пундашкэ волтэн колтымо годым тудын командыжым мятэжник-влак „Канарнас" крэйсэрыш налныт да Кадикс олаш нангайэн, тьурмаш пэтырэныт. „Комсомол" тэплоход команда кызытат тьурмаштак шинча.

Мятэжник-влак тидэ фактым тўрлб сэмын шылтaш тбчат.

ХРОНИКЭ

Антисовэт троцкист цэнтр паша дэнэ 1937 ий 30 йанварыштэ ССР Ушэм Вэрховно Суд Войэннэ Коллэгийын лўйаш судитлымэ приговоржым 1937 ий 1 фэвральыштэ илышыш пуртымо: Г. Л. Пятаковым, Л. П. Сэрэбрьаковым, Н. И. Мураловым, Я. Н. Дробнисым, Я. А. Лившицым, М. С. Богуславскийым, И. А. Кньазэвым, С. А. Ратайчакым, Б. О. Норкиным, А. А. Шэстовым, И. Д. Турокым, Г. Е. Пушиным да И. И. Грашэ лўймб. (ТАСС).

Сайын тунэмыт

Пэктубайэво район рўдысб политграмот ту нэммэ кружок ВЛКСМ Рўдб Комитэтын программыжым шуктэн, 20 йанварыштэ 15 йэнгым туныктэн лукто. Кружокыштo чылажэ 14 комсомолэц да 2 йэнг комсомолышто шогыдымо рвэзэ-влак дэн ўдыр-влак тунэмыныт. Тунэмшэ-влак чыланат историй партий тунэммэ кружокыш кусаралтыч. Политграмот кружокым отличнэ тунэм лэкмыштлан райкомол Новосьолова Катьам—20 тэнгэ, Пэтуховым—15 тэнгэ да Лэнинын однотомникшэ дэнэ, адак Йэлкиным, Сэргэйэвым, Польаниным кажныштылан Лэнинын однотомникшэ дэнэ прэмироватлыш.

ВКП(б) Маробкомын XI-шэ плэнумжо

Тэний 1—2 фэвральыштэ ВКП(б) Маробкомын, партий райком сэкрэтарь, райисполком прэдсэдатэль, МТС дирэктыр да нунын политик паша дэнэ олмэштышышт-влак дэнэ пырльа XI-шэ плэнум лийын.

Плэнум Обком сэкрэтарь Врублэвский йолташын шошо агалан рэспубликын йамдылалтмыжэ нэргэн докладым колыштын да лончылэн.

Рэспубликын шошо агалан йамдылалтмэ пашажым ВКП(б) Обком плэнум начарлан шотлэн да ВКП(б) Обком бүрөм да чыла ВКП(б) райком-влакым шошо агалан йамдылалтмашыштэ шкэ паша тэмпыштым руалынак нӧлтал колташ обйазатлэн. **„Эн пэрвойак урлыкаш оптымо, йамдылымэ, трактор дэн йал озанлык инвэнтарь олмыктымо, имньэ ончымо да массовой агротэхник тунэммашым организатлымэ шотышто пашам чотак нӧлталаш кўлэш“**, манын плэнумын пунчалыштыжэ ончыктымо.

Обком плэнум кажнэ район ончылан тыгай задачым шындэн: **1937 ийыштэ кўкшӧ шурно лэктыш вэрч, утларакшэ кўкшӧ йытын лэктыш вэрч кучэдалшэ звэнам лу дэнэ организоватлаш, стахановский бригадэ дэн стахановский колхоз-влакым ышташ, тидлан лийын, 1936 ийыштэ начар ийгэчэ годымат кўкшӧ шурно лэктышым (20—30 цэнтнэр пырчан шурным, 4—7 цэнтнэр йытын мушым) налшэ звэна, ончыл бригадэ дэн колхозник-влакын опытыштым кумдан кучылташ.**

1937 ийыштэ рэспублик мучко кокла шот дэнэ пырчан шурным гэктар гыч шагал гын 12,5 цэнтнэрым, йытын мушым шагал гын 3,5 цэнтнэрым, кыньэ мушым 4,5 цэнтнэрым налаш, Обком плэнум задачым шындэн.

Сталинский кўкшӧ шурно лэктыш вэрч кучэдалаш 1937 ийлан Чуваш АССР дэнэ соцсорэвнованьэ договорым ыштымэ нэргэн ВКП(б) Обком бүрөн пунчалмыжым плэнум сайлан шотлэн. Социалист договорым ыштымэ йыр вэрлаштэ массэ-политик пашам кызытак кумдан шарэн колташ кўлэш. Соцсорэвнованьым эн пэрвойак тракторист, бригадир, йытын кўршӧ да комбайнэр-влак коклаштэ кумдан шарыман. Тидэ пашаштэ ончыл вэрым вэрласэ комсомол организацэ-влак налшаш улыт.

Плэнумын пунчалыштыжэ кадр йамдылымэ, агротэхником организатлымашлан, имньэ ончымашым сайэмдымашлан посна кугу вэрым ойрымо. Звэнэвой-влакым производство гыч ойырэн туныктымашым организатлаш, кумда колхоз активым заочно тунэммашкэ шупшаш да моло сэмынат тунэммашым кумдан организоватлаш кўлэш.

ВКП(б) Обком плэнумын пунчалмыжым шуктышашлан вэрласэ комсомол организацэ-влак колхозлаштэ кўкшӧ шурно лэктышым налмаш вэрч кучэдалмашкэ чыла комсомолэц-влакым, уло колхоз молодьожым ушышаш улыт.

Т ы г а к плэнумышто МАССР конституцо проэкт нэргэн И. П. Пэтров йолташ докладым ыштэн.

П л э н у м конституцо проэкт дэнэ кэлшэн да тудым рэспублик шэмэрвлаклан кангашаш пуаш пунчалын.

ОНЧЫЛ КОМСОРГ-ВЛАКЫН РЭСПУБЛИК СОВЭЩАНЬЭ ВАШЭШ

САЙЫН ТУНЭМЫТ, ПАШАМАТ САЙЫН ЫШТАТ

„Патыр“ колхоз пэлэнсэ комсомол организацийыштэ (Морко район) чылажэ 21 комсомолэц уло, тидэ шот гыч 5 ўдыр. Тидэ комсомол комитэт организационно шотыштат пэнгыдэ.

ВЛКСМ-ын Х-шо сйэздшэ молодьожым коммунист шўлышэш воспитатлымэ пашам комсомолын рўдӧ задачыжлан шотлэн. Тэвэ тидэ задачым „Патыр“ колхозысо комсомол комитэт раш умлэн. Кызыт комсомол организацийыштэ политграмот кружок пашам ышта. Тышкэ чыла комсомолэц-влак тунэмаш коштыт. Заньатыш нуно сайын йамдылалтын, конспэкт дэнэ коштыт. Посна комсомолэц-влакын заньатыш толдымаш—паша дэнэ ӧрдыжыш каймаш дэнэ вэлэ лийын. Тунэмаш кумылышт дэнэ куанэн коштыт.

Нуно шкэ тунэммэ пашаштым практик паша дэнэ кылтэн шогат. Йатыр комсомолэц общэствэннэ пашам сайын шуктэн шогат. Йал совэт члэнлан 4 комсомолэцым сайлымэ.

Тидэ организацэ гыч комсомолэц Пчолкин йолташым Шальэ йал совэт вуйлатышылан сайлымэ. Кызыт Шальэ йал совэт чыла озанлык-политик паша дэнат Морко районышто ик ончыл йал совэтлан шотлалтэш.

Комсомолэц С э м ь о н о в йолташ „Патыр“ колхозын вуйлатышыжэ. Тудын вуйлатышылан шогымыжо годсэк колхоз организационно шотышто йатыр пэнгыдэмын.

Ик комсомолэц йал совэтыштэ счэтоводлан пашам ышта. Кок комсомолэц колхозысо пырдыж газэт рэдакторлан шогат. Нунынат пашашт сайын кайа, газэтым жапыштыжэ, качэствэнным луктыт. Кок комсомолка фэрмыштэ пашам ыштат.

Тэвэ нинэ ончыктымо факт-влак чылажат колхозник-влак да комсомолышто шогыдымо рвэзэ-влак коклаштэ авторитэтан улмыштым ончыктат. Колхоз массэ комсомолэц-влаклан ўшанат. Садланак нуным отвэтствэннэ пашалашкэ шогалтат.

Комитэт сэкрэтарь Михайлов йолташ колхозыштак лудмо пӧрт вуйлатышылан шога. Тудо альэ шукэртэ огыл лудмо пӧрт пашам ок палэ ыльэ. Комсомол комитэт тудым лудмо пӧрт вуйлаташ йӧршым воспитатлэн куштэн. Кызыт тудо шкэ пашажым часть дэнэ шукта. Колхозник-влак коклаштэ массэ-политик умландарымаш пашам сайын ыштэн шога. Шкэ шинчымашыжым кугэмдышаш вэрч кэчын тырша.

Политграмот тунэммэ дэч посна, лудмо пӧртыштӧ тӱрлӧ тэмэ дэнэ бэсэдэ эртаралтэш, чўчкыдын кино ончыкталтэш. Нинэ паша чыла комсомол комитэт тыршымэ дэнэ эртаралтэш.

Кызыт агротэхник тунэммашым кумдан шарымэ. Тидэ пашалан Морко район колхоз школышто туныктышо-влак полшэн шогат.

Колхоз производствышто пашам пэш сайын ыштымылан 7 комсомолэцым стаханов радамыш лукмо.

Комсомол комитэт ўдыр-влак коклаштат пашам сайын ыштэн шога. Кызыт комсомолыш пурташлан 5 ўдырым йамдылымэ.

Акашэвысэ туныктышо-влакын молодьожым туныкташ тӱҥалаш ўжмӧ сай примэрыштым „П а т ы р“ комсомол комитэтыштэ улшо туныктышо-влак саламлэн вашлийыч. Туныктышо-влак колхоз молодьожым туныкташлан практик мэроприатьым ыштэныт.

„Патыр“ колхозысо организацэ вийан организацийлан шотлалтэш. Тудо организацэ комсомол ончылно шогышо задачым шуктэн шога.

Г. Бажанов.

Марий йылмэ аклыдымашлан мучашым ыштыман

Марий йылмым тунэммэ да илышыш пуртэн шогымо нэргэн ВКП(б) Маробком дэн Маробисполком ик кана вэлэ огыл пэнгыдэ пунчалым луктыныт. Нинэ пунчал-влакым илышыш пуртэн шогымаш дэч корангаш ныгэланат права пуалтын огыл.

Тугэ гынат, марий йал озанлык коммунист школышто марий йылмэ тунэммашым кўлэш огыллан шотлат. Садланак комсомольский отдэлэньыштэ ындэ кок ийлан марий йылмым огыт туныкто. 1937 ий 1 йанварысэ выпускник-влак марий йылмэ шотышто нэграмотно лэктыч.

Тэнийат комсомольский отдэлэньыштэ марий йылмым туныктымо н э р г э н планыш пуртэн огытыл. Кызыт тидэ отдэлэньыштэ 21 йэҥ тунэмэш, тидэ шот гыч 14 йэҥ марий. 21 студэнт чыланат марий йылмым тунэмнэшт, нуно марий йылмэ шотышто шинчыдымэ ынэшт лий.

Тидын нэргэн ны партком, ны комсомол комитэт шоналтэнат ончэн огытыл. Альэ мартэн комсомольский отдэлэньын учэбнэ планжым тэргэн лэктын огытыл. А рэкторат дэн учэбнэ частыштэ марий йылмэ аклыдымашым пашаштыштак ончыктэн шогат.

Сталинский Конституцо марий калыкланат автоном рэспубликым пуэн. Тидэ кугыжаныш аппаратым национальнэ кадр дэнэ корэнизоватлымэ да марий йылмым илышыш пуртымо шотышто кажнэ учрэждэньэ дэн организацэ дэч пашам чарныдэ ыштымашым трэбытла. Йал озанлык коммунист школат ӧрдыжэш кодын огэш кэрт. Тудын йамдылэн лукмо кадржэ марий йылмэ шотыштат сай грамотно лийшаш улыт.

Йал озанлык коммунист школын пашаштыжэ—тидэ кугу ситыдымаш. Рэкторат, партий дэн комсомол организацэ-влак тидэ ситыдымашым кызытак корандышаш улыт.

И. Музуров.

Тунэмына

Мэмнан Чарлак йалыштэ молодьож (Башкир АССР, Дӧртыльӧ район) тунэмаш пэш йӧратат.

Кызыт лудмо пӧртэш молодьожлан тунэмаш школым почмо. Кызыт тушко кэчэ йэда 25 йэҥ коштэш. Тунэмаш тӱҥалмэ дэч ончыч сылнымутан литэратурым йӱкын лудыт.

Рвэзэ-влак дэнэ пырльа Калий кугыза (т у д о 70 ийаш) тунэмаш коштэш. Тудо Лэнин нэргэн лудаш пэш йӧрата. Лэнин нэргэн сылнымутан кнагам шуко лудын. „Лэнинын илышыжэ да пашажэ нэргэн книгам адакат утларак сэраш кўлэш“ манэш Калий кугыза.

Мэ куанэн тунэмына.

И. Капитонов.

„Т А Й Р А“

Гэоргий Йэфрушын возымо „Тайра“ лўман пьйэс нэргэн.
„У вий“ № 2, 1936 ий.

Колхоз илыш дэнэ пэлэдшэ йалыштэ экономикат вашталтэш, культурат кушкын толэш. Илышыжэ вэсэ гын, йўлажат вэсэ.

Тэвэ колхоз клубым ончалына гын, тыштэ альэ паша шуко вэржэ начар кайэн шога. Колхозласэ драмкружок-влаклан кызытсэ илышым ончыктышо пьйэс-влак пэш шагал. Тидэ шотышто марий писатэль-влаклан сайрак шоналташышт вэрэштэш.

Ындэ „Т а й р а“ лўман пьэсым о н ч а л лэктына. Пьйэс кугу огыл, кум кыдэжан вич сўрэтан. Пьйэсыштэ 11 йэҥ модэш. Колхоз клубышто тидэ пьйэсым шындаш нимогай нэлылыкшат укэ.

Пьйэсын йылмэ шотышто нэлылыкшэ уло гынат, оцэныштэ модмаш кугу шижмаш дэнэ кайа. Композицэ шотыштат пьйэсым сай ыштарымэ.

Пьйэсыштэ пужлышо, йўшӧ, лодыр кашакын сӧсна фэрмэ ваштарэш ыштымэ пашашт ончыкталтын. Курносов Павыл (колхоз вакшын контрольоржо) торговойын ўдыржӧ Огаш дэнэ кэлша. Курносов йўын толмыж йэда ватыж дэнэ туманла. Тудо Огаш дэнэ йӧршын шотлэнак кылым куча. Тудын ватыжэ Тайра фэрмэ вуйлатышылан пашам ышта. Тайралан Эчук дэн Чачий гына полшэн шогат. Курносов Огаш дэнэ пырльа сӧсна-влакым йад дэнэ отравитлаш ойым пидыт. Тидым нуно ыштат. Фэрмыштэ сӧсна-влак чэрланэн колаш тӱҥалыт. Тидым вэтэринар толмэк гына палэн налыт.

Пӧтр дэн Огаш (Пӧтрын шўжаржэ) колхоз пашам пужгалаш тӱрлӧ амалым кычалыт. Пӧтр шукэртэ огыл колхозыш толын пурэн. „Мый рабочий улам“, манын ўшандарэн рэвиз к о м и с с в у й л а т ы ш ы ш вэрэштэш. Т у д о тыштэ Курносов дэнэ ик ойан лийэш. Вакшыштэ кольмо лоҗашым ужалэн йўыт.

Йўшӧ, лодыр, вор да кулак ой дэнэ колхозым шалаташ тыршымэ-влакын осал пашаштым ВКП(б) райком гыч толшо Партизановын полшымыж дэнэ тўжвакэ луктaлтэш. Тушман-влак кучалтыт.

Тидэ пьйэсым сцэнэ гыч ужшо-влакым колхоз илышым кӧргӧ гыч шолдыраш тӧчышӧ шакшэ йўшӧ, лодыр, вор ваштарэш шыдэштара. Пьйэс мэмнан колхоз рвэзэ-влаклан коллэктив илышым эша чот йӧраташ, тудым тушман кашак дэч аралаш туныкта.

В. Рожкин.

ПУШКИН КЕЧЕ ВАШЕШ

ССР УШЕМ СОВНАРКОМ 1937 ИЙ 1 ФЕВРАЛЬЫШТЕ ПЕНГЫДЕМДЕН

Пушкин йубилей кечылам эртарымэ порьадкэ нэргэн

Пӱтынь Ушэмысэ Пушкин Комитэтын пунчалжэ

1. Тэний 10 февральыштэ А. С. Пушкинын 100 ийаш йубилейжэ лӱмэш ССР Ушэм Кугу тэатрыштэ Моско оласэ общэствэнэ организацэ-влакын торжэствэнэ засэданьыштым эртараш.

Засэданьылан йамдылалтмым, засэданьэ почмым, да ончыл мут ойлымым А. С. Бубнов йолташ ӱмбак пышташ.

Пушкинын илышыжэ да творчэствыжэ нэргэн докладым А. М. Горький лӱмэш Тӱньамбал Литэратур Институт дирэктор И. К. Луппол йолташ ышта.

Торжэствэнэ засэданьыштэ Лэнинград, Украин дэн Грузий Пушкин Комитэтласэ прэдставитэль-влак—Н. Тихонов (поэт), Микитэнко (драматург) да Г. Табидзэ (поэт) йолташ-влак лэктын ойлат.

Засэданьыштэ ССР Ушэм наук акадэмийын прэдставитэльжэ, адак А. Н. Толстой, поэт-гыч Дэмйан Бэдный да А. И. Бэзымэнский, тугак В. И. Нэмирович-Данчэнко йолташ-влак ойлат.

Торжэствэнэ засэданьэ дэч вара концэртым ышташ. Концэртым А. С. Бубнов дэн П. М. Кэржэнцэв йолташ-влак организоватлат.

2. Моско совэтлан А. С. Пушкинын илышыжэ да творчэствыжэ дэнэ чак пижын шогышо вэр-влакым—Пушкин площадьым, Свэрдлов площадьым, ССР Ушэм кугу тэатрын фасадшым, адак Москосо моло вэр-влакымат 10 февраль мартэ сылнэштарэн шукташ кӱшталтэш.

3. Москосо Пушкин Комитэтлан тэний 10 февральыштэ 13 час кэчывалым Пушкинын площадьыштэ Пушкинын памьатникшэ воктэн торжэствэнэ митингым эртараш кӱшташ. Тидэ митингыш фабрик-заводласэ, общэствэнэ организацыласэ, школышто тунэмшэ, ВУЗ студэнт да моло-влакын дэлэгацыштым ӱжман.

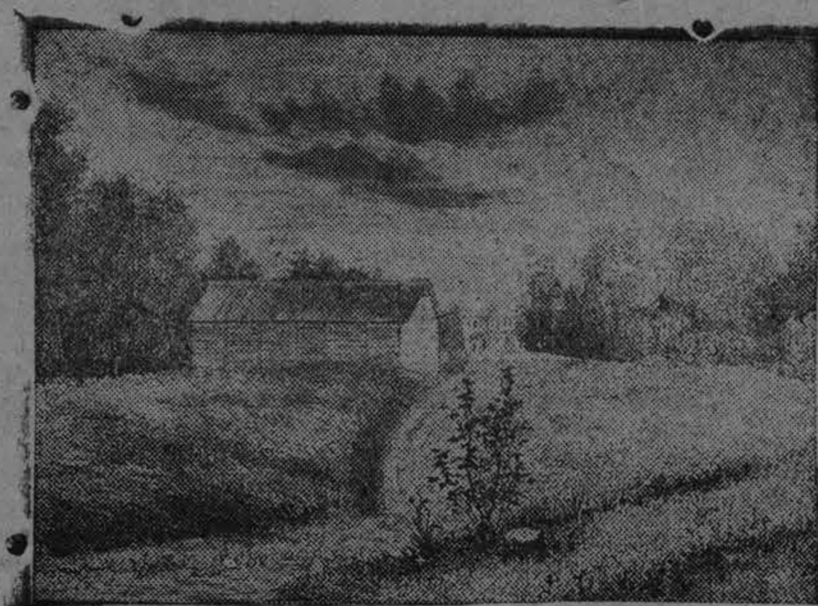
4. Лэнинградысэ Пушкин Комитэтлан тэний 10 февральыштэ А. С. Пушкин лӱмэш ыштышаш памьатниклан нэгызым торжэствэнэ пыштыман. Тидэ фабрик-заводласэ, общэствэнэ организацыласэ, школышто тунэмшэ, ВУЗ студэнт да моло-влакын дэлэгацыштым лийман.

5. Искусство пашам ончышо Ушэмысэ Комитэтлан тидым эскэраш кӱшталтэш: 10 февральыштэ пушкинский постановкым ыштыдымэ чыла тэатрыштат Пушкинын произвэдэньыжэ гыч да пушкинский сӱжэтлан сэрымэ произвэдэньыла гыч концэрт касвлак эртаралтыт.

6. Пӱтынь Ушэмысэ Пушкин выставкым тэний 16 февральыштэ почаш. Тидэ выставкым Пӱтынь Ушэмысэ Пушкин Комитэт организоватлэн.

7. Михайловский сэлаш Пӱтынь Ушэмысэ Пушкин Комитэтын дэлэгацыжым колташ. Михайловский сэлаш тэний 18 февральыштэ йубилей пайрамым эртарымашкэ наук акадэмийын да Совэт Писатэль Ушэмын дэлэгацыштым ӱжаш.

Пӱтынь Ушэмысэ Пушкин Комитэтын прэдсэдатэльжэ
А. Бубнов.

Пушкин илэн коштмо вэр. Сӱрэтыштэ: Пушкин дэн Дантэсын дуэль ыштымэ вэр.

(Рэйнгардтын сӱрэтшэ).

ПЕДИНСТИТУТ ПУШКИН КЕЧЕ ВАШЕШ МОГАЙ ПАШАМ ЫШТЕН

Марий пэдагогик институт Пушкин кэчым кугу пашам ыштэн ваш лийэш. Утларакшым тыштэ поэтын илышыжэ да творчэствыжэ нэргэн пропагандэ пашам ыштымэ. Тидэ шотышто литэратур факультэтыштын доцэнтшэ-влак Никольский дэн Николайэв да профэссор Фатов йолташмыт поснак чот тыршыт. Нуно Пушкин нэргэн лэкцийым пэдинститутышто вэлэ огыл лудыныт, но Йошкар-Оласэ йатыр учрэждэньылаштэ (профсойуз, свэз пӧрт, марпромсойуз да молат) йатыр лудыныт.

Комсомолын инициатившэ дэнэ 24 йанварыштэ Максим Горький лӱм чодра тэхник институтын актовый залэшыжэ Пушкин лӱмэш пэш кугу кас эрталтэ. Тыштэ Николайэв йолташ Пушкинын драматичэский произвэдэньыжэ нэргэн докладым пэш сайын ыштыш.

Студэнт-влаклан поэтын илыгыжэ дэн творчэствыжэ нэргэн чылажэ 5 лэкцийым лудмо. Тид дэч посна 29 йанварыштэ заочник-влаклан ик лэкцийым лудмо.

Каникул жапыштэ литэратур факультэтыштэ тунэмшэ 10 йэнгым колхозлаштэ Пушкин нэргэн умландарымэ пашам ышташ колтымо.

Институтышто Пушкинын возымо почэламутым (марлат, рушлат) сайын лудын мопташ конкурсым увэртарымэ. Сайын лудшо-влаклан пӧлэкым пуаш оксам йамдылымэ. Тидэ поштышто пэрвой вэрым налшылан 100 тэнгэ окса пуалтэш.

Институтышто тунэмшэ-влак кугу поэт Пушкин нэргэн умландарымаш пашам пэдрабфакыштэ тунэмшэ-влак коклаштат ыштат. Нунылан шуко кана лӱмын лэкцийым лудмо.

Кызыт выставкым организоватлымэ. Тыштэ поэтын возымо произвэдэньэвлакшэ, тудын нэргэн возымо тӱрлӧ статьа да фото-сӱрэт-влак улыт. Тыгак марлаш кусарымэ произвэдэньэ дэн Пушкин нэргэн марла возымо статьа-влакат йатыр.

Студэнт, прэподаватэль-профэссор, адак моло служышо влак 10 февральыштэ институтэш Пушкин лӱмэш пэш кугу касым эртараш йамдылалтыт.

Дм. Соловйов.

Поэтын произвэдэньыжым кэлгын тунэмыт

Йошкар-Ола район Мэдвэдэвэ пэлэ кыдалаш школ дирэкцэ дэн тӱҥалтыш комсомол организацэ А. С. Пушкинын йубилейжылан сайын йамдылалтыт. Пушкин уголоклан посна классым ойрымо. Уголокым Пушкинын, тудын палымыжэ, родыжо-влакын портрэтышт, плакат, лозунгвлак дэнэ сӧрастарымэ. Портрэтым тунэмшэ-влак сӱрэтлэныт.

Йубилейлан йамдылалтмэ жапыштэ тунэмшэ-влаклан поэтын илышыжым да творчэствыжым кэлгын палыкташ—тэвэ тыгай тӱҥ задачым комсомол организацэ шкэ ончыланжэ шындэн. Йамдылалтмэ пашаштэ тидэ рӱдӧ вэрым налын шога.

Школэш библиотэкым организатлымэ. Библиотэкыш Пушкинын чыла произвэдэньыштым, адак Пушкин нэргэн моло литэратур влакым погымо. Лудшо-влаклан рэкомэндатэльнэ спискым возэн сакымэ.

Тунэммэ ий тӱҥалмэ годымак Пушкинын творчэствыжым тунэмаш тӱҥалмэ. Литэратур кружокышто куд кэчылан икана заньатьэ эртаралтэш. Тид дэч посна пытартыш кум класслаштэ куд кэчылан икана заньатым эртарат. Нинэ заньатьылаштэ тунэмшэ-влак Алэксандр Сэргэйэвичын возымыжым, поэтын илышыжым тунэмыт.

Школышто утрэнник эртаралтэш. Утрэнникыштэ йоча-влак Пушкинын почэламутшым каласкалат, мурыжым мурат, йомакшым лудыт.

Кок кана пушкин касым эртарымэ. Пушкинын илышыжэ да пашажэ нэргэн докладым колыштмо. Тунэмшэ-влак лишыл кэчылаштэ колхозник-влаклан Пушкинын творчэствыж гыч концэртым шындаш йамдылалтыт.

Йубилейлан йамдылалтмэ жапыштэ ыштымэ нинэ паша-влак гыч А. С. Пушкин дэкэ интэрэс кушмо пэш раш койэш. Йоча влак поэтын произвэдэньыжым йӧратэн лудыт, Пушкин нэргэн газэтлаш пэчэтлалтшэ статьа-влакым пӱчкэдэн альбомым ыштат, поэтын портрэтшым сӱрэтлат.

К. Л.

Лудшо-влакын конфэрэнцышт

26 йанварыштэ Шэрнур район рӱдӧ клубэш А. С. Пушкинын сэрымэ произвэдэньэ лудшо-влакын конфэрэнцышт лийэ. Эн пэрвойак Пушкинын „Капитанская дочка" повэстьшэ нэргэн кокла школышто руш литэратур дэнэ туныктышо А. В. Эманов йолташ докладым ыштыш. Доклад дэч вара лудшо-влак кутырышт.

Ф. Димитрийэв.

Пушкинын возымыжым йӧратэн лудына

Комсомол организацын ойжо дэнэ „Завета Ильича" колхозышто Пушкинын возымо книга-влакшэ да Пушкин нэргэн возымо книгавлак дэнэ изи библиотэкым ыштымэ. Пушкинын возымыжым колхозник-влак куанэн лудыт. Тидэ колхозыштак комсорг Ильызаров йолташ Пушкинын ик томан (однотомник) книгажым налын. Тудо книгам моло комсомолэц-влакат лудыт.

Дм. Соловйов.

Мый Пушкинын возымыжым шуко лудынам

Мый луатик ийаш улмэм годымак Алэксандр Сэргэйэвич Пушкинын произвэдэньыштым лудаш тӱҥалынам. Тунам эша Мэдвэдэвэ пэлэ кыдалаш школышто (Йошкар-Ола район) визымшэ классыштэ вэлэ тунэмам ыльэ. А вара сэмын мый Пушкинын литэратурыштлан утыр шӱмагынам. Поэтын произвэдэньышт „Борис Годунов", „Евгений Онегин", „Руслан и Людмила", „Каменный гость", молат мланэм пэш чот кэлшэныт. Пушкин пэш простойын, сылнын возэн. Лудаш тӱҥалат гын, чарнэнат от кэрт.

Кугу поэтын йубилейжылан йамдылалташ тӱҥалмэ годымак ачай мланэм А. С. Пушкинын книгаштым налын пуэн. Мый Пушкинын возымыштым вэлэ огыл, но Пушкинын илышыжэ, пашажэ нэргэнат шуко статьа-влакым лудынам. Руш кугу поэтын илышыжым да пашажым кэлгын тунэмынам.

Кызыт мый Пушкинын возымыштым ачам-авам, шольымлан, колхозник-влаклан лудам. Нуно пэш куанэн колыштыт. Шкэнан VII-шэ классыштэ тунэмшэ-влак коклаштат Пушкин нэргэн умылтарэм. Нунылан лудашышт поэтын книгаштым пуэнам.

Михаил Иньагин.

Самырык Ўдрамаш-влак погынымаш

Пэктубайвэ район мучко 20—30 йанварь кэчылаштэ самырык ўдрамашвлак кустовой погынымашым эртарымэ. Чыла кустыштат погынымаш кугу кумыл дэнэ эртэн.

Тыгай погынымашым Лужбэльак йал совэтыштэ эртарымэ. Тыштэ массэ-политик умландарымаш паша да ты шотышто молоджьжын задачыжэ нэргэн йодышым лончылымо.

Погынымаштэ чылажэ 39 самырык ўдрамаш дэн ўдыр-влак лийныт. Нуно ўдрамаш коклаштэ массэ-политик умландарымаш пашам эрэак ыштэн шогаш йодыч.

— Млянна, колхоз ўдыр влаклан, физкультур кружокым, мураш тунэммэ кружокым почаш кўлэш. Тидэ пашам ышташ комсомолын вийжэ шута,—мамын прэныштэ погынымашыш толшо ўдыр-влак кутырышт.

Тидэ погынымаштак самырык ўдрамаш-влак район конфэрэнцыш кайаш дэлэгаткэ-влакым ойырымо.

Комсомолка.

Куанэн тунэмыт

Иошкар-Ола район. Акашэвысэ туныктышо-влакын примэрышт почэш, Лэнин лўм колхозысо тўнгалтыш школышто туныктышо Коньухова йолташ гэографий тунэммэ кружокым организоватлэн. Кызыт тидэ кружокышто Лэнин лўм колхоз члэн-влак (чылажэ 19 йэнг) тунэмыт. Заньатэ вич кэчылан кок кана эртаралтэш.

Вылып-Сола прорабпунктышто (Суслонгэр лэстранхоз) ч о д р а пашаэ-влаклан общеобразовательнэ кружокым почмо. Тидэ кружокышто руш йылмэ дэн матэматикым тунэмыт. Тунэмаш 8 йэнг коштэш.

Захаров.

Иоча-влак коклаштэ физкультур пашам вийангдэна

ВЛКСМ Рўдö Комитэт II-шо плэнумын физкультур паша нэргэн пунчалжым шуктымо шотышто Ронгто районысо пионьэр отрäдлаштэ да школлаштэ йатыр паша ышталтын.

Плэнумын пунчалжым илышыш пурташ мэ тэлэ физкультур сэзонлан йамдылалтмаш гыч тўналын улына. Тэлэ сэзоным сайын йамдылалтын ваш лийна. Йатыр вожатый-влак (Пэтухов—Чкарин школ, Павлов—Ронгто школ, молат) йамдылалтмаштэ пэш сай образэцым ончыктышт.

Физкультур пашам шараш район мучко 7 вэрэ йэчэ базым организатлымэ, 4 вэрэ катокым ыштымэ, тылэч посна шуко вэрэ ий курыклам ыштымэ.

24-25 йанварь кэчылаштэ районысо йоча спартакиадышкэ школьно сорэвнованийылаштэ ойрэн налмэ, эн сай йэчызэ-влак чылажэ 35 йэнг толыныт ыльэ. Спартакиадыштэ йўжо тунэмшэ-влак пэш чаплэ рэзультатым ончыктышт.

Суворов Анатолий—13 ийаш пионьэр (Ронгто кыдалаш школ гыч) кум километр коклам йэчэ дэнэ 14 минутат 41 сэкунд жапыштэ кайэн.

Бахтин Павыл—(Шогаль пэлэ кыдалаш школ гыч) кум километрымак 17 минутат 10 сэкунд кайэн.

Санина Марйа—пионьэрка (Ронгто школ) 2 километрым 11 минут да 35 сэкунд эртэн.

Крылова Катьа—16 минутат 15 сэкунд жапыштэ кум километрым кайэн.

Суворов Кргорий—10 километр коклам 53 минутышто эртэн.

Мутат укэ, ончыктышвлак пэш сай улыт. Тыгай ончыктыш сайын йамдылалтдэ лийын огыл. Ронгто, Чкарин, Шогаль школласэ пионьэр отрäд-влак Рўдö Комитэтын пунчалжым сайын шуктэн шогат.

Но физкультур пашам лушкыдын ыштышэ школ, пионьэр отрäд-влакат улыт. Тэвэ Руйа-сола, Оршанкэ школ влак спартакиадыш ик йэнгымат колтэн огытыл.

Шукэртэ огыл пионьэр вожатый, туныктышо-комсомолэц-влакын районысо совэщаньышт лийэ. Совэщаньыштэ пионьэр вожатый дэн туныктышо-влак тэнийсэ тэлэ физкультур сэзоныштo 400 дэч шагал огыл БГТО значкистым, 200 дэч шагал огыл ЮВС значкистым, 300 БГСО значкистым, да 100 ПВХО значкистым йамдылэн шукташ мутым пуыпт. Совэщаныш толшо влак физкультур пашам вийангдаш Йошкар-Ола район организацым социалист сорэвнованьыш ўжаш кэлшышт.

Мэ шкэнан ўмбак налмэ обязатэльствывам шуктэн уло вийна дэнэ пижына.

Ронгто райкомолын пионьэр отдэл вуйлатышыжэ С. Иванов.

Политучобыш сай коштыт

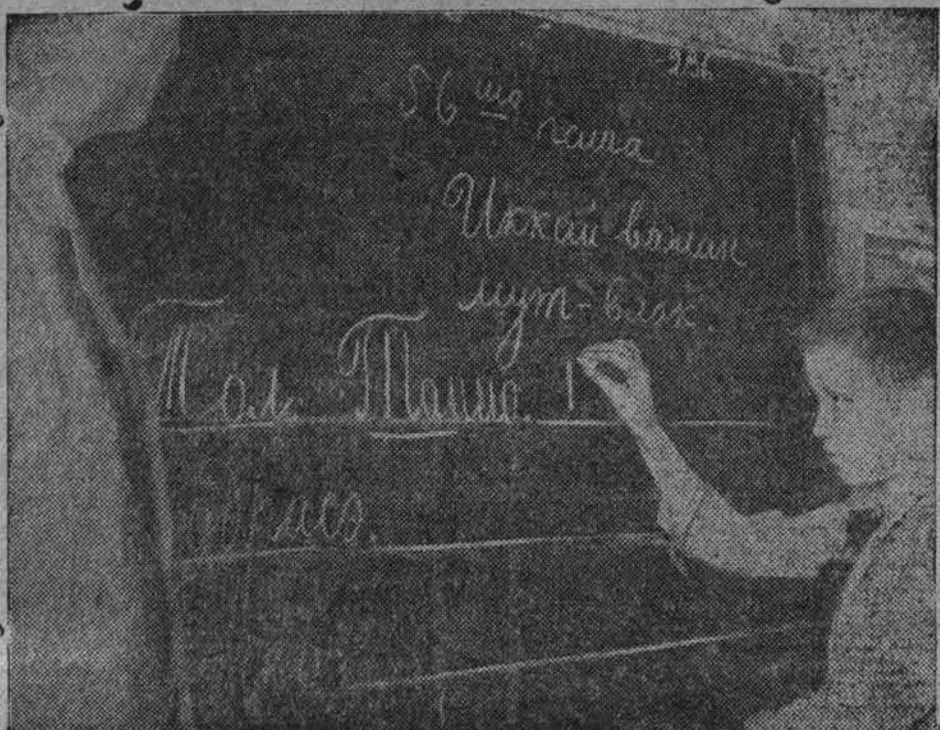
„Вэнэра колхоз пэлэнсэ к о м с о м о л организацысэ комсомолэц-влак (Параньга район) политучобыш сай коштыт. Йанварь тылзыштэ тунэмаш коштмаш 100 процэнт шуын. Пропагандист Давыдов сайын умылтарэн туныкта. Кажнэ комсомолэцын конспэктышт уло.

Лошкин.

ГСО значоклан нормым сдатлаш йамдылалтына

Мэ, Кужмарий пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэвлак, (Ронгто район) кок арньаш ик кана погынэн, врач Киртайэвын энгэкыш пэрнышылан пэрвой полышым пумо нэргэн лэкций жым колыштына. Вашкэ „ГСО" значоклан нормым сдатлаш тўналына.

З-в

Йошкар-Ола пэлэ кыдалаш школышто IV классын отличницажэ Пэчонкина Надьа марий йылмэ урокышто

Морозовын библиотэкшэ

„Нольа" колхозын члэнжэ Морозов Виктор (Йошкар Ола район) альэ пэш рвэзэ. Тудо тунэмаш пэш тырша, эрэ лудэш. Шкэнжын лудмо книгажэ нэргэн молыланат умландара.

Кызыт Морозов йолташ шкаланжэ изи библиотэкым ыштэн. Тушто чылажэ 120 книга уло. Нунын коклаштэ Шкэтанын возымо „Э р э н г э р" роман „Шурно" пьэс, Чавайнын „Акпатыр", „Мўкш отар" пьэс-влак, Пушкинын „Капитан ўдыр" да моло книга-влакат йатыр улыт.

Морозов йолташ шкэ вэлэ огэш луд, шкэнжын библиотэкшэ гыч моло рвэзэвлакланат лудашышт пуа.

Адак Морозов йолташ газэт дэн журнал влакым налын, лудын шога.

М. Коротков.

Колхозник-влак йўкан кино-сўрэтым ончышт

Шукэртэ огыл Кой-Сола пэлэ кыдалаш ш к о л э ш (Шэрнур район) „Песнь о счастье" лўман кином ончыктышт. Школыш колхозник-влак пэш шукын погынэныт ыльэ. Нуно кином пэш чот куанэн ончышт.

М. Д. Горбунов.

12 заньатым эртарымэ

У-Торйал пэдучилищэ пэлэнсэ литэратур кружокышто 123 тунэмшэ члэнлан шога. Литкружок члэнвлак кызыт А. С. Пушкинын илышыжым да творчэствыжым тунэмыт. Пушкинын творчэствыжэ нэргэн 12 заньатым эртарымэ.

Школышто пушкинский уголокым организатлымэ.

М. Соломин.

Агротэхникым тунэмыт

„Н о л ь а" колхозышто (Йошкар-Ола район, Мэдвэдэвэ йал совэт) агротэхникым сай тунэмыт. Тунэммэ программэ 14 тьэмылан шэлмэ. Кружокышто чылажэ 23 йэнг тунэмэш. Кидалашэв йолташ сайын умылтарэн туныкта. Программэ тўрыс шуктalт толэш.

Тунэммашым колхоз паша дэнэ кэлыштарэн колтэна. Мутлан: Кызыт сай тэрысым ышташлан вўташ олымым пўчкэдэн шарат.

В. В. Морозов.

Трактористлан тунэммэ курс

Йошкар-Ола МТС пэлэн тракторист-влакым йамдылымэ курс почылтын. Курсышто 23 марий ўдыр тунэмэш.

В. Морозов.

1300 тонн торфым лукмо

„Патыр" колхоз (Морко р н) млэндым ўйангдаш 1300 тонн торфым луктын.

Адак 10 цэнтнэр кайык тэрысым погымо.

Сэмьонов Мих

Изи йоча-влакын полышышт

А р б а н пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ-влак (Йошкар-Ола район) фашист кашакын пуртэн колтымо „Комсомол" тэплоход олмэш вэс тэплоходым ышташ 25 тэнгэ оксам погэныт.

Корабльов П.

Газэтым шара

„Шопкэр" колхоз члэн, (Морко район) комсомолэц Иванов Гэоргий шкэ колхозыштыжо 180 тэнгэаш газэтым шарэн. Иванов газэт толмымат пэкланэн шога. Моло комсомолэц-влаклан Иванов дэч примэрым налман.

Шопкэр Ивук.

Рвэзэ писатэль-влаклан полыш

Совэт писатэль-влак ушэмын Мари пöлкажэ возаш тўналшэ писатэль-влаклан творчэствэ пашаштышт полшаш литэратур консультацым организовайэн.

Писатэль-влак шкэ произвэдэньыштым кондэн—мо сай, могай экшык уло лончылэн,—кўлэш полышым налын кэртыт.

Консультацэ тылзыштэ 5 кана—5, 13, 17, 22, 29 числалаштэ 5 гыч 7 сагат кас маркэ МарГИЗ пöртэш (Совэт урэм, 60) лийэш.

Фэвраль тылзыштэ 5 числаштэ—Карпов, 13 числаштэ — Чавайн, 17 числаштэ—Шабдар, 22 числаштэ—Калашников, 2 мартыштэ—Олык Ипай консультацым пуаш тўналыт.

Тораштэ илышэ писатэль-влакат шкэ произвэдэньыштым лончылаш, тыгай адрэс дэнэ колтэн кэртыт: Йошкар-Ола, почтамт, абонем. ящик 45. Литконсультации МарАССР.

Адак п и с а т э л ь-влакын произвэдэньыштым „Марий коммун" рэдакцыштэ Ал. Эрыкан, „Рвэзэ Коммунист" дэн „Йамдэ лий" рэдакцыштэ Г. И э ф р у ш йолташ-влак ончэн, лончылэн, консультацым ыштат.

Отв. рэдактор—
В. Т. ТИМОФЭЙЭВ.

Упол. Марлита № 19. Тираж 2154 экз. Иошкар-Ола, Маргосиздатын 1-шэ типогр. ВЛКСМ Маробком дэн горком орган. Савыктышэ „М. К."